

Nebotičnik

Dimitrij Rupel

Vstanem s postelje, brcam copate po sobi, ker mislim, da jih bom nasadil z eno samo spretno potezo, odgrnem modre zavese in zelo se zablešči. Tudi zaropota močneje. Čeprav je zvok že ves čas tam, že od šestih ali pa še od prej. En stroj ropota v širokih, neenakomernih udarcih, to je rumen pravokotnik na kolesih, potem so še buldožerji, ki zaropotajo takrat, ko jim gosenica ne prime in se stroj muči s strmino, potem so pa vztrajni ropotavi drobni strojčki za črpanje vode; od daleč lahko vidim, kako cev požira vodo — napne se kot kača, ko požre miš. Vem, da sem do kraja predihal ves zrak v sobi, tako je vlažen in zasičen z vonjem po hrani, perilu, krmežljavcih in podplatih. Zdaj sem točno v sredini sobe, nato se z rokami dotaknem stropa in z možakarjem na žerjavu si gledava iz oči v oči. To je deseto nadstropje! Posteljnino razvlečem po še nezasedenih krajih sobe, vendar pridejo v poštev samo tisti, ki so dvignjeni od tal. Da bi dajal rjuhe na tla, to mi nekako ne gre. Zunaj je tudi zelo vlažno. Drevesa so zelo nabrekla in tudi trava je zelena zelena. Blato po gradbišču se mi upre, kot da bi ga moral pojesti. Delavci ravno zabijajo strop v tretje nadstropje sosednjega nebotačnika v gradnji. Najprej so včeraj vse popoldne zidali stene, imel sem čas, da sem si izmislil, kje bo kopalnica, kje stranišče, kje bo pročelje, kje jašek za dvigalo. Kaže, da bo sosednji nebotačnik nekoliko drugačen od mojega. Jašek za dvigalo je ožji, ena soba je več, ena kopalnica manj in pročelje je na nasprotno stran kot moje. Okna so narejena na isti način, vse je enako vtisnjeno in izbočeno, vsi koti in ozka podolgovata okna (ki jim bodo kasneje pribili lesene letvice, da ne bo kdo skočil skoz njih, tako, točno na sredi, da zelo skazi podobo okna, kot si jo je izmislil kak izreden esteta, ki pa ni mislil na možnost samomora). Vse je isto, le zelo pozornemu opazovalcu se posreči odkriti razlike. In seveda mora poznati moj nebotačnik. Kako neudobno, taki nizki stropi!

Nato pohodim Alanov likalnik. Včeraj zvečer sem likal tisto srajco s črtami, se spomnim. Kako kruto me opominja! Srajca je obešena čez rob vratnice na omari, gladka in dišeča po pralnem prašku. Sedem za mizo in si ogledam zapis, ki je ostal od sinočnje bitke z neko mislijo o nekem romanu: »Zinka za šankom, vpliv staranja na družbeno dimenzijo, kriza aktivizma (pop. lit., glasba...)«. Vsako od teh besed posebej premeljem, nato me začne zebsti in besno planem proti radiatorju, ki ga do kraja privijem v levo.

Brisača, ki se suši na njem, se počasi segreje, najprej tisti del, ki je bliže cevi, po kateri prihaja toplota.

Kdaj le, kdaj pride ček? pomislim. Received ... No ... Signature ... Pay ... (cash!)

WHEN DRAWING A CHEQUE

ALWAYS WRITE IN INK. START THE AMOUNT IN WORDS AND FIGURES AS CLOSE TO THE LEFT AS POSSIBLE. LEAVE NO SPACE FOR OTHER WORDS OR FIGURES TO BE INSERTED. SIGN YOUR NAME, NOT YOUR INITIALS, AGAINST ANY ALTERATION. CHEQUES SENT TO THE PAYEE THROUGH THE POST SHOULD BE BOLDLY CROSSED AS SHOWN ON THE RIGHT.

Ura? Devet. Ob pol desetih pride pošta. Če čakam tu v sobi in kaj čečkam, bo trajalo blazno dolgo. Če grem pod prho, tako dolgo, da bojo ogledala zarošena, da bom popolnoma omamljen od pare in bom imel čisto rdečo kožo, potem ... potem bom imel še vedno dosti časa, da bom pojedel toast z medom in en grapefruit, popil kavo in prišel malo kasneje dol, tako imenitno, kot da se mi ne mudi ... In če bo ček, potem grem takoj v mesto. Besno potrebujem čevlje, moji rjavi so že skoz. In privoščim si škatlo AFTER EIGHT, francoski kruh, LE NOUVEL OBSERVATEUR in dve škatli mareličnega kómpota. Mousse? Chocolat mousse! Če ne pride ček? Pišem mu, pišem, pasjemu sinu, kratko in ogorčeno pismo. Brcam blazine in sem ogorčen. Kako si upa? Rjuhe napnem, brisačo vržem čez ramo, poberem stekleničke in milo in odklenem vrata. Samo premaknem kljukico v levo in so odklenjena. Stopim na hodnik in je tema, ker je Robert uničil celotno električno napeljavo. Kopalnica buči od air-conditionerja in Paul je spet potresel cela tla s svojim pudrom. Nato razpostavim stekleničke. DR. PAGE-BARKER naj bo pod zrcalom, PALMOLIVE in CUTTS for normal hair vzamem v tuš, YARDLEY ostane zunaj, to po britju. Copate postavim tako, da jih bom potem, ko bom stopil izpod tuša, našel takoj pri nogi. Ponavadi moram mižati, ker mi še kaplja z glave, pa se bojim, da me ne bi ščemele oči. Ko zapahnem malo srebrno reč in ko zunaj pokaže CLOSED, prijetno zaškrtá. Nato odprem pipo, kar je vedno tvegano, ker ne vem, ali bo buhnilo iz cevi, ki je izoblikovana kot mikrofón, ali pa se bo ponižno pocedilo iz nje. Tokrat buhne in ker je voda še mrzla, me strese. Upravljam iz daljave. Če bi me kdo videl! Nato je prevroča in z roko moram čisto ob zidu, da je ne skupim — tam je plastično kolesce z vdrtinami, ravno pravnjimi za prste, ki ima dve puščici — eno modro in eno rdečo. Nato postajam z vsakim trenutkom bolj blažen. Poskušam najrazličnejše drže — od takšne, da mi voda s hrbta teče preko glave na tla, do takšne, da si curek uperim v ramo in me v drugo ramo zebe. Zdi se mi, da je nekdo prišel. Paul? Pa ja ne bo šel na stranišče, medtem ko se prham? Mislim, da je prišel samo na kratko potrebo, ker se medtem pogovarja s svojo zaročenko Lindo. Nemarno tuli skoz vrat in piha vame. Ta sistem kópalnic s tremi prostori je prav zoprna. Še bolj se stisnem pod vročo vodo. Izredno težko je nehati, izredno! Ker potem moraš spet v mráz. Edino če se toliko časa izpostavljaš, da si prežet z vročino. Samo potem imam suho grlo in včasih omotico. In za srce je slabo.

Ko se zbrišem, je brisača čisto uvela, čisto nič svojega nima, kar pade navzdol in je kot kakšna topla oskubljenka. Zavežem si jo okrog pasu in stopim v kopalnico. Copate bojo mokre in spodrsava mi v njih, ker so brez pet. Mimogrede se s peto zapeljem na mrzli črni tlak. Masiram se in se opazujem. Imam napet živalski izraz. Po malem upam, da bo kdo vstopil in mu bo nerodno.

V sobi je strašen ropot. Le kako si predstavljajo, da bom tu študiral. Potegnem zavese in se oblečem. Ko si oblačim nogavico, poskakujem kot nor po drugi nogi, nazadnje pristanem s hrbtom ob omari, ki se s tem zapre in preščipne obešalnik s srajco, da zleti dol in me pokrije kot kaftan. Nato grem nazaj v kopalnico, da si pripravim obraz, da bo zmogel gledati v oči težavam dneva. Najprej se obrijem, nato se popečem s YARDLEY-jem, napravim frizuro in otrebim glavnik.

V kuhinji je toplo. Nekdo je pozabil izključiti grill in celo motna sivkasto-zelena pokrajina v kuhinjskem oknu je blaga in pomirjajoča. Iz gornjega desnega dela kredence vzamem svojo rumeno skodelico, v njej je srebrna žlička MADE IN HONGKONG, jo postavim na nerjavečo ploskev zraven izplaka, nato natresem približno en centimeter visok kupček sladkorja TATE in eno žličko NESCAFÉ. Predavanje se začne čez petintrideset minut. Nato vklopim samovar, ki je kot kak napihnjen ženski klobuk z gubami, in sedem. Tam je slučajno DAILY MIRROR, kjer berem, da so prišli Micka Jaeggerja, ker je užival mamila. Na sliki se reži stari Mick, zraven njega je Rolls-Royce, ki mu daje pogum. Policaj, ki ga vodi za roko, ve, da iz vsega tega ne bo nič, ker je Mick pač velika živina. Policaj je izrazito zaskrbljen, kot da bi najraje spustil Micka in odšel v pokoj, češ: kaj me rinete v takšne neumnosti, Mick se lahko lepega dne spomni in me zasovraži, jaz pa sploh nimam nič proti njemu, kje pa, moja Liz celo obožuje Rolling Stones in me bo topla, ko pridem domov, kako si si le upal, daddy, prijeti starega Micka, ki je tako blazno v redu? In zakaj si ga ravno ti, ali ni mogel kdo drug? Toda Mick je zoprna čeljust, to je jasno. Tista srajca z ogromnim ovratnikom je izrazito pavlihovska.

Voda je začela vreti in iz nosa tega starega klobuka se je začelo kaditi. Kot bi bil znotraj kakšen motor in bi v presledkih izpuhnil malo pare, da je lepše videti, da se ve, da dela v redu. Nalijem si vode v skodelico in prav lepa zmes nastane. Še malo mleka na vse to, tistega iz hladilnika, da bo ravno prav topla kava. Topla kava je zelo v redu, če stojiš z eno nogo na radiatorju in gledaš, kako mrzlo gre vlak mimo tvojega okna, kako se trudi, da bi šel hitreje, pa ne more, ker je proga razmajana. Pli-narna PAXMAN je vsa v plamenčkih kot božično drevo. In srkaš kavico. Ali bo čas za toast. Pol toasta. LURPAK dansko maslo je izrazito neslano maslo za razliko od novozelandskega, kjer je naslikan nek kenguru ali zmaj. Ko je toast vroč, se maslo kar razleze v luknjice in se razlije včasih tudi po bradi. Toda ni boljšega kot vroč toast. Vzamem seveda debelega (thick sliced), da bolj hrusta. Nož, ki je umazan od masla, ope-rem tako, da ga porinem pod vročo vodo in maščoba se raztopi in splakne v eni minuti. Nato ga spravim nazaj v kredenco.

Najprej moraš dočakati lift, ki ga zlobni in brezvestni stanovalci nalašč zlorablajo zoper tebe tako, da pritisnejo na nek poseben alarmni gumb, ki uniči elektronsko povelje, ki ga sprožiš s pritiskom na gumb v hodniku. Dvigalo se sicer ustavi, toda takoj zdrkne dalje, ne da bi razprlo vrata in te vzelo vase. Ko ga dočakaš, ponavadi ugotoviš, da je že polno, kajti večina stanovalcev tega nebotičnika ima predavanje ob desetih, ravno tako kot ti, in večina pričakuje pisma. Nato prideš dol in si zelo živčen, ker gre mirno in gladko, da sploh ne čutiš brzine, samo malo se ti zvrtil v glavi.

Čeka ni in vrnem se v svoje nadstropje, nakar besno igram darts sam s sabo.

Zbudi me telefon. Obenem slišim stari ropot na cesti. Okna so zaprta, zato me čudi, kako to, da je glasno. Počasi si nadenem copate in si ogrnem svoj jutranji plašč s svilenimi zavihki in iz kockastega blaga. Ko hodim, se spomnim naporov prejšnjega dne, izleta na Veliko planino in žuljev. Bil je zoprni izlet. Prav do noči sva hodila gor, nato pa megla in zeblo me je. Preskusim glas. V redu je. Grem po predsobi in drsam s copati. Moja mati tega ne trpi. To pomislim, kar se spomnim, da telefon sploh ne zvoni več. Kljub temu še stopim zraven, dvignem slušalko, nič.

Moj stric Marcello sede k mizi in butne ob predal. Presenečen se skloni in si ogleduje les. Odgrne prt in si ogleduje. Kljuka je pozlačena in kovina je v lističih narinjena po njej. Drži se lesa s štirimi vijaki novejšega datuma, po robovih jih je objedla rja. Noge so masivne, nekdo jih je pred kratkim očistil in jim povrnil lesk, sicer se jim pozna, da so dolga leta prebile na kakšnem podstrešju. Ploskev sama je umetelno izrezljana, vzorec spominja na morske valove, od ravnine, kjer jemo, odstopa navzdol, tako da je spodnji okvir širši. Po spodnjem robu je zglajen, da ne bi kdo s kolni butal obenj. Predal pod ploskvijo je začuda neroden, takoj butneš vanj, kvečjemu če postaviš stol dovolj daleč in imaš noge iztegnjene. Ne vem, kako je z manjšo postavo. Stoli imajo navpična naslonjala, trdi so, z lovskimi vzorci. Na sosednjem stolu je pes, ki vleče zajca, v ozadju so planine, obrazi so stilizirani, zelo bleščeči so, ker je površina zglajena. Krožniki, s katerih jemo, so angleški: Johnson Bros.

— Kaj je bistvo ekonomije, pripoveduje stric Marcello, — ponudba, povpraševanje, tu ne pomaga nobena modrost, pravi stric Marcello, tu je treba le jeklenih zakonov, ravnati se po naravi človeka, človek ima svoje zakone, kot jih ima matematika.

Krožimo po lesenih angelih, pobešenih po stenah, in stric Marcello govori o Evropi. — Evropski človek je navajen udobja. Sosedni prostor je dvignjen od našega za stopnico. V kotu je obešena slika.

This is the Voice of America, jazz hour, Dave Brubeck at the piano

Skoraj vsi modeli GM za leto 1968 imajo brisalce, ki v mirujočem položaju zginejo z vida v pripravljeno ležišče za pokrovom. Posebej je oblikovana leva ročica, tako da ne pušča zgornjega kota neobrisane

Pontiac letos prehaja od 5340 na 5736 kubičnih centimetrov. Kot vsi motorji 8 V Pontiac, je tudi ta opremljen z novo glavo, katere zasluga je boljše izgorevanje. Z ozirom na prejšnji model, 2,5 cm, spredaj 5 cm

Slišali boste poseben ritem, ki je značilnost kratkega turškega basa: slow v treh in pol delih, ponavlja vsako noto, ki jo je zaigral, hkrati

— Glej, pravi stric Marcello, — moderna ekonomija ustvarja povpraševanje, čeprav umetno ... Stebrički in slike so iz prejšnjega stoletja, stropi so nasilno prebarvani z gladko belo barvo, dolga miza na desni je pripravljena za večje družbe, svečniki so iz pravega srebra, slika ima mnogo rumene barve, oranžna in rdeča posebej v spodnjem delu, zgoraj je plavkasta, vendar močno zbledi ob motivu, ki je zelo živahen, zdi se, da lovci streljajo fazane, puške naperjajo visoko, nekoliko se kadi iz njih ... — Zdaj gradimo velike štiripasovne ceste, pravi stric Marcello. Iz puščave smo napravili letovišče, toda treba je bilo zelo dosti ... — Evropa? pravi stric Marcello. To je splet domišljije in krhkosti, utrip počasnega umiranja, toda zelo plemenito in v rumeni barvi, z vsemi odtenki večerne zarje ... utrujena seda k počitku, navajena bojev se smehlja krvoprelitju, umiva si roke, počasi, z utrujenimi in avtomatičnimi gibi, nikdar več, si pravi, svoboda je izbojevana, kolikor je že je, čemu bi se prepirali, dovolj smo že izprali zlata iz južnoameriških rek, prekovali smo z njim vse lestence in portale, kipce na oltarjih, prezbiterijanci in bičarji, tisoč sekt, Judje so evropska rasa, čisto zares, nič čudnega, banke in nakovala, betežni bogati starci z rabinsko frizuro, palica s platinastim ročajem, denarnica in zavitek BENSON & HEDGES, zdaj napišem ček in ga zavijem, previdno ga zapognem, da se oba roba, oni odtrgani z zobci in oni ravni, stikata, vendar se izpod zobcev oziroma v odprtinah zobcev kaže spodnja stran, rob mora biti čisto raven, še enkrat potegnem po pregibu, papir dostojanstveno zašumi, ček, dragi moji, ček je denar ... šumi spod koles avtostrade, če je dež, oziroma če čisto malo rosi po Apeninu, to je tam, ko greš v Florenco, glej, glej, kako zanimiva vaza s kitajskim motivom ...

VAZA S KITAJSKIM MOTIVOM, SKOK PO BROKATU, OBTEŽILNIK, DVA ZLATA KIPCA? EDEN SE PRIJEMA ZA GLAVO, DRUGO ROKO PA DRŽI NA PRSIH, CVETJE SE POVEŠA, TEHTNICA, KOT BI PREDSTAVLJALA JUSTICO, KROŽNIKI PO STENAH, ORNAMENTI SO ODLIČNI, V SIENSKI BARVI, TUDI RDEČKASTI, VITRINE S PREDMETI S POPOTOVANJ, VIET MINH, NASLONJAC Z ZLATIMI GUMBI IN SOKRATOVO POPRSJE, KNJIGE Z ZLATIMI IN MODRIMI ROBOVI, SREBRNA ČAŠA ZA SEKT,

— Jeanne Rozerot na bregu Seine s sprehajalno palico svojega spremljevalca, z etuijem za fotoaparatus, Jacques vajenec fotografiranja, Zola z epruveto, v ozadju vrt, nosi predpasnik, pesek je temen in svetel, tam kjer pade sonce, temen je od sence, drevesa so v posebnih štirikotnih loncih, križišče Villiers-Courcelles-Batignolles, pet kolesljev, madame, ki gre po proviant, dež je padel zjutraj, zato je nekam megleno in reklama za CHOCOLAT SUCHARD je le slabo vidna ... — To je Evropa, ustaviš se sredi Tuileries

in gledaš, lahko tudi umreš, pa pride majhna deklica, sprašuješ se, kako neki ji je ime, pa se igra s svojim očkom, ki je popoldne prost ali kaj, mogoče je že v pokoju, žabe ima zelo umazane, packe od kave in od trave, oče se smehlja, nikdar ne gresta ven, na Point-Rond se ustaviš in pripelje mimo Rolls pa Cadillac

Cadillac ostaja prej ko slej nespremenjen v karoseriji z ozirom na lansko leto, razen nekaj izboljšav. Njegova novost je v stroju, ki je s svojimi 7735 kubičnimi centimetri prostornine danes največji, kar jih delajo na svetu; ima 380 KM in razvija 72 mkg pri 3000 vrtljajih/min. ... Cadillac, kot skoraj vsi modeli, ima brisalce skrite, kot smo videli pri Pontiacu ...

Stric Marcello ima Chevrolet Corvette, pravi pa, da bi lahko imel tudi Pontiac Tempest GTO ali Buick Skylark, Corvette pa ima nov stroj 8 V Turbo Fire 307 s 5031 kubičnimi centimetri, 203 KM (SAE) pri 4600 vrtljajih na minuto.

Zraven igra radio

oni tip z modrim telovnikom, ki servira divjačino z grahom à la Wild, pa se smehlja s smehljamem 4 B in govori, da je na evropskem nivoju

Dave Brubeck igra

vilice so odlične, sploh se ne ukrivijo, tudi če močno pritisneš s palcem ob rožico na prehodu od držala k uporabnemu delu orodja, okna so zavešena s posebnimi rumenimi zavesami iz Avstrije, nekje zadaj je celo neka zastava in obešalnik je echt-deutsch.

Stopim ven in v vrtu mi postane malce slabo, rigne se mi in izpustim nekaj zraka, ki se mi je nabral pri jedi. Pobožam Corvette, zelenkasto srebrn je, rozete na kolesih so izbočene s pokrovcem, ki ima vgravirano zastavico, reže pri strani takoj za prvim kolesom me spominjajo na škrge, luči so pogreznjene z dvema romboma, pokrov je prav ribji, zelo zglajen, in roka se spočije na njem, počasi se vzpenja od kljuna, nekako puščičast je proti sredi, vendar se umakne v ravnino, ko dospe do vetrobrana, tam so spet reže za dovajanje zraka, streha ima točno po sredi droben jarek, komaj ga vidiš, če gledaš v pokromani rob šipe, pa se ti zelo blešči, sedeži so prevlečeni z zeleno tkanino, ki spominja na luskine, naslonjalo je prekinjeno z vdrtimi šivi, volan pa je lesen, s prečkami iz jekla, iste barve kot ves avtomobil, vmes so še podolgovate reže, da skozi vidiš instrumente, ki so globoko pogreznjeni v usnje, ključavnice sploh ne vidiš, ker je samo en gumb čisto pri vrhu vijugastih vrat, ki se sploh ne ločijo od karoserije, ampak se presenetljivo dvigajo iz enotne površine.

Kadar grem v tujino, imam ponavadi svoj usnjeni kovček, ki se prepaše, da kaj ne pade ven, ker je zelo nabasan. Tokrat sploh ne grem v tujino. Tujina prihaja k meni v obliki krožnika Johnson Bros. In nebotičnik se nekako prikaže s čelne strani, da vidim vse tiste rumene in modre zaves, kakor je že nadstropje, štirinajst jih je vseh skupaj, če se prav spominjam. Pomaham Bobu in Dicku, to se spominjam, včasih me zasleduje kot kak bedast dějà vu.

Zaslišim prihajanje. Stric Marcello pomaga obleči plašč teti Ramoni. Svila zašušti in nekdo kašlja. Natakár se posavlja z globokim prizadetim glasom. Čez roko drži prtič. Stric Marcello pravi: — Questo successo, tanto piu notevole in quanto raggiunto in un anno di contrazione del mercato, può essere attribuito agli sforzi...

— In kako Francis, sprašuje stric Marcello. — V umobolnici, odgovarjam, — lahko sem se pogovarjal z njim, ko sem mu dal dve cigareti in trideset šilingov. Bil sem dober mornar, je rekel, — toda ko sem začel piti, nisem mogel nehati. Lahko se uležem sredi ceste, sem umazan in lahko se upijanim, kadarkoli hočem. Videl sem pol sveta. Tu vsak dan umre od 1100 do 1500 ljudi od zastrupitve z alkoholom. — Ta mir, pravi stric Marcello, — to je tisti čudoviti nadih svobode, ko se vdano vrtiš okoli iste stvari, nikdar ne pomisliš... počasni vzgib roke, plašč nakaže gubo, lasje se vznemirijo v vetru, pohodi cigareto, zima bo, kadí se mu iz ust, zima...